
IRGiT – gwarant bezpieczeństwa rozliczeń na polskim rynku energii elektrycznej i gazu

Łukasz Goliszewski – Dyrektor Działu Zarządzania Ryzykiem, IRGiT

Targi Energii 2018

Jachranka, 21 września 2018

Agenda

Podstawowe informacje

IRGiT jako gwarant bezpieczeństwa rozliczeń na polskim rynku energii elektrycznej i gazu

Proces obsługi niewypłacalności

Analiza czarnego scenariusza – krok po kroku

Podstawowe informacje

Izba Rozliczeniowa w liczbach

Struktura właścicielska

100%

100%

31

Pracowników

66

Członków bezpośrednich

202

Klientów domów maklerskich

55 mld zł

Wartość transakcji rozliczonych w 2017 roku

Obszary działalności – rynki

Rynek Towarów Giełdowych

Rynek Dnia Następnego i Bieżącego
Energia Elektryczna

Market Coupling
Szwecja, Litwa

Rynek Dnia Następnego i Bieżącego
Gaz

Rynek Terminowy Towarowy
Energia Elektryczna, Gaz, Prawa majątkowe

Rynek Praw Majątkowych

Rynek Instrumentów Finansowych (planowane)

Rynek Upnień do Emisji

Rynek Terminowy Praw Majątkowych

Giełdowa Izba Rozrachunkowa - Rynek Towarów Giełdowych

Przedsiębiorstwa Energetyczne

Instytucje Finansowe

Giełdowa Izba Rozrachunkowa posiada 63 członków, w tym 4 domy maklerskie, 1 towarowy dom maklerski i 12 spółek zagranicznych.

Izba Rozliczeniowa Rozrachunkowa - Rynek Instrumentów Finansowych

Instytucje Finansowe

Izba Rozliczeniowa i Rozrachunkowa posiada 3 członków bezpośrednich, w tym 2 domy maklerskie, 1 Bank.

Od 2011 roku IRGiT jest członkiem Europejskiego Stowarzyszenie Izb Rozliczeniowych

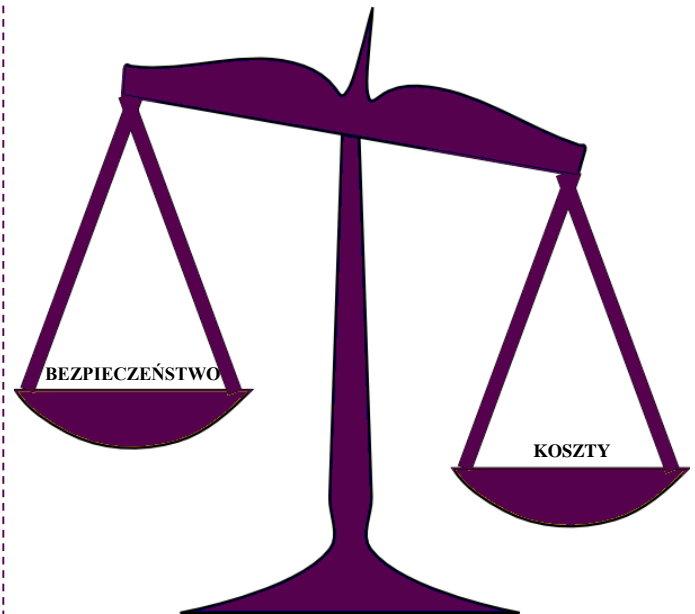
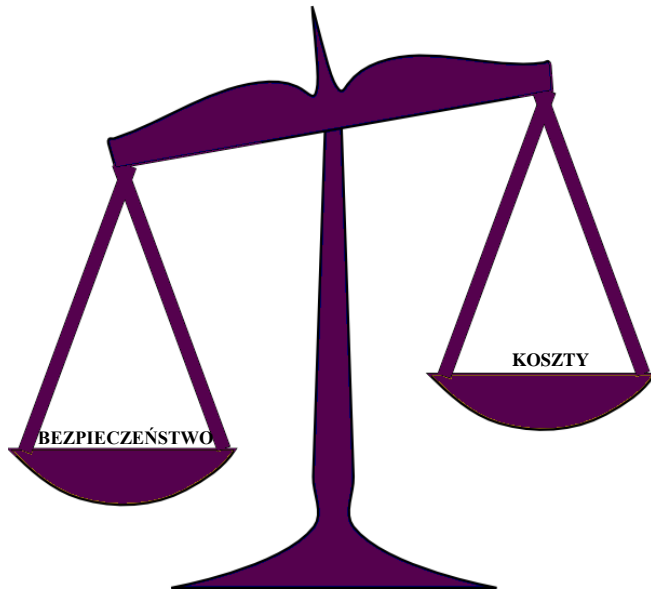

- ◆ Stowarzyszenie EACH zrzesza 19 największych izby rozliczeniowych typu CCP w Europie
- ◆ Przynależność IRGiT do EACH jest świadectwem spełnianych przez Izbę standardów bezpieczeństwa i rozliczeń przedstawionych m.in. w rekomendacjach Komitetu Systemów Płatności i Rozliczeń (CPSS-IOSCO Recommendations)
- ◆ Wstąpienie w szeregi EACH umożliwia IRGiT: współpracę z najlepszymi ekspertami w dziedzinie rozliczeń, rozrachunku oraz zabezpieczeń w Europie, dostęp do specjalistycznego know-how oraz czynny udział w konsultacjach nad projektami Komisji Europejskiej i ESMA w zakresie struktury i funkcjonowania izb rozliczeniowych typu CCP

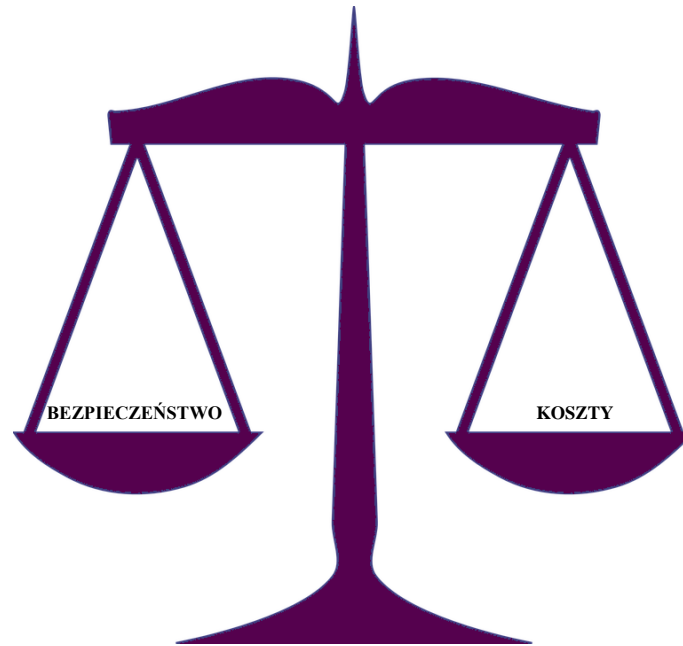
IRGiT jako gwarant bezpieczeństwa rozliczeń na polskim rynku energii elektrycznej i gazu

Rola IRGiT

KNF | KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO

Rola IRGiT

IRGiT - podmiot odpowiedzialny za zarządzanie ryzykiem na rynku energii elektrycznej i gazu

- ◆ IRGiT zarządza **ryzykiem kontrahenta** dla wszystkich transakcji na rynku terminowym - w przypadku ogłoszenia **niewypłacalności** jednego Członka Izby, IRGiT **zabezpiecza dostawę i zapłatę** wszystkim pozostałym Członkom Izby
- ◆ Dla realizacji tego zadania IRGiT organizuje **system gwarantowania rozliczeń**, w którym uczestniczy każdy z Członków poprzez wnoszenie do Izby wpłat na **depozyty zabezpieczające i wpłat na fundusze gwarancyjne**
- ◆ Celem IRGiT jest zapewnienie uczestnikom rynku **efektywnego, bezpiecznego i realnie odzwierciedlającego ryzyko podmiotów modelu rozliczeń**, przy zachowaniu **atrakcyjnego poziomu kosztów** wynikających z konieczności wnoszenia zabezpieczeń

Oferta IRGiT w zakresie zabezpieczeń

- ◆ IRGiT oferuje uczestnikom rynku szereg możliwości pozwalających na **obniżenie kosztów zabezpieczeń**, m.in.:
 - ✓ Kompensacje depozytów w ramach okresów dostawy i pomiędzy produktami
 - ✓ Oferta kompensacji depozytów dla grup energetycznych
 - ✓ Możliwość wnoszenia zabezpieczeń w formie niepieniężnej

- ◆ Wybrane parametry:
 - ✓ **100%** kompensacji w ramach okresów dostawy
 - ✓ **Do 100%** możliwej redukcji depozytu w ramach grup energetycznych (kompensacja DU)
 - ✓ **Do 90%** depozytu może być pokryte w formie gwarancji bankowych
 - ✓ **Do 65%** depozytu może być pokryte w formie EUA i PMOZE_A

- ◆ Nowe, korzystniejsze wartości wskaźników redukcji obowiązujące od kwietnia 2018:
 - ✓ **37%** - wartość wskaźnika redukcji dla EUA (poprzednio 50%)
 - ✓ **38%** - wartość wskaźnika redukcji dla PMOZE_A (poprzednio 70%)

Rozwój oferty - prowadzone i planowane działania

- ◆ IRGiT rozwija ofertę dla Członków poprzez **optymalizację systemu zabezpieczeń** oraz poprzez wprowadzanie narzędzi **zwiększających poziom bezpieczeństwa rynku**
- ◆ Nowe rozwiązania konsultowane są z rynkiem między innymi poprzez udział IRGiT w cyklicznych spotkaniach grup roboczych **Towarzystwa Obrotu Energią**
- ◆ Optymalizacja systemu zabezpieczeń:
 - ✓ Rozszerzenie możliwości kompensacji depozytów dla grup energetycznych
 - ✓ Rozszerzenie modelu wyznaczania depozytów o kompensacje międzyokresowe i międzyprofilowe
 - ✓ Nowe możliwości w zakresie wnoszenia zabezpieczeń niepieniężnych
 - ✓ Optymalizacja modelu wyznaczania wpłat do funduszy gwarancyjnych
- ◆ Nowe narzędzia zwiększające poziom bezpieczeństwa rynku:
 - ✓ Aukcje na potrzeby zamknięcia pozycji niewypłacalnego podmiotu – mechanizm pozwalający na ograniczenie możliwości wystąpienia efektu „domina niewypłacalności” (wspólny projekt z TGE)
 - ✓ Nowe instrumenty „Balance of Week”, „Balance of Month” - umożliwią uczestnikom rynku wykorzystywanie ich jako narzędzia do zarządzania ryzykiem w przypadkach konieczności dostosowania pozycji do panujących warunków rynkowych (wspólny projekt z TGE)
 - ✓ Zmiana modelu wyznaczania kursów rozliczeniowych

Proces obsługi niewypłacalności

Rola IRGiT w procesach obsługi niewypłacalności na rynkach TGE

- ◆ W ciągu ponad 8-letniej historii działalności operacyjnej IRGiT, na rynku giełdowym miały miejsce **2 przypadki niewypłacalności**, w wyniku których IRGiT zamykała pozycje Członków oraz wykorzystywała wpłacone zabezpieczenia na pokrycie strat.
- ◆ W obu tych przypadkach środki wnoszone przez pozostałych uczestników na Fundusze Gwarancyjne **nie zostały naruszone**.

- ◆ Schemat obok przedstawia **kolejność uruchamiania środków** systemu gwarantowania rozliczeń w przypadku niewypłacalności Członka Izby.

Przypadek Nasdaq Clearing

- ◆ 13 września 2018 roku autoryzowana izba rozliczeniowa CCP odpowiedzialna za rozliczanie skandynawskich rynków energii **Nasdaq Clearing** ogłosiła, że **11 września 2018** roku na rynkach obsługiwanych przez tę Izbę miał miejsce **przypadek niewypłacalności („default”)**
- ◆ Członek Nasdaq Clearing, **Einar Aas**, nie był w stanie uzupełniać wymaganych depozytów, w związku z czym **Izba przystąpiła do zamykania pozycji**
- ◆ W wyniku zamknięcia pozycji straty na portfelu tego podmiotu przewyższyły o **107 mln EUR** zabezpieczenia wniesione przez ten podmiot
- ◆ Na pokrycie tych strat wykorzystano **wpłaty do Funduszu Gwarancyjnego** –
 - ◆ **7 mln EUR kapitału Nasdaq Clearing**
 - ◆ **i 100 mln EUR wpłat wniesionych przez Członków**
- ◆ **17 września** Nasdaq Clearing poinformował, że **100%** wykorzystanego Funduszu Gwarancyjnego zostało **odtworzone przez wpłaty Członków**

Analiza czarnego scenariusza

Proces obsługi niewypłacalności – krok 1

Niewykonywanie zobowiązań/nienależyte wykonywanie zobowiązań przez Członka

Kolejne kroki w scenariuszu	Straty	Stosowane elementy systemu zabezpieczeń IRGiT
<ul style="list-style-type: none">• Problemy techniczne banku rozliczeniowego – brak realizacji przelewu (15 mln zł)• Wartość płatności z tytułu zawartych transakcji spot i terminowych znacząco przewyższa wartość wniesionego zabezpieczenia na pokrycie płynności (5 mln zł)• Członek nie reguluje wezwania do dopłaty depozytu zabezpieczającego (15 mln zł)	35 mln zł	<ul style="list-style-type: none">• Warunki dla przyjęcia banków do pełnienia roli BPCI• Kryteria uzyskania członkostwa (kapitały własne)• Analiza sprawozdań finansowych• Modele depozytu dostawy, depozytu historycznego i limitu transakcyjnego

Proces obsługi niewypłacalności – krok 2

Wezwanie do uregulowania zobowiązań lub do zredukowania pozycji

Kolejne kroki w scenariuszu	Straty	Stosowane elementy systemu zabezpieczeń IRGiT
<ul style="list-style-type: none">• Mija kolejny dzień – podmiot, pomimo złożonej deklaracji nie uzyskał dostępu do finansowania (15 mln zł)• Dodatkowo przez pomyłkę w wyniku wezwania do zredukowania pozycji podmiot otwiera nowe pozycje (5 mln zł)	20 mln zł	<ul style="list-style-type: none">• Procedura obsługi niewypłacalności• Opłaty za zawieszenie rozrachunku• Bieżący kontakt z Członkiem

Proces obsługi niewypłacalności – krok 3

Ogłoszenie niewypłacalności

Kolejne kroki w scenariuszu	Straty	Stosowane elementy systemu zabezpieczeń IRGiT
<ul style="list-style-type: none">Informacja od PSE i Gaz-System o wstrzymaniu świadczenia usług przesyłania – konieczność pilnego zamknięcia pozycji (10 mln zł)	10 mln zł	<ul style="list-style-type: none">Relacja umowna z PSE i Gaz-SystemProcedury TGE

Proces obsługi niewypłacalności – krok 4

Zamykanie pozycji

Kolejne kroki w scenariuszu	Straty	Stosowane elementy systemu zabezpieczeń IRGiT
<ul style="list-style-type: none">• Płynność na rynku nie pozwala na zamknięcie pozycji w ciągu zakładanych dwóch sesji• Zamykanie pozycji przeciąga się na kolejne dwie sesje, a jednocześnie ceny rosną (spadają) do poziomów przekraczających poziom ufności 99% (40 mln zł)• Uczestnicy rynku dowiadują się o niewypłacalności i wykorzystują sytuację do osiągnięcia zysków (5 mln zł)• Pozycje otwarte w ostatnich dniach miesiąca zamknięte są po skrajnie niekorzystnych cenach na rynku spot (10 mln zł)	<p style="text-align: center;">55 mln zł</p>	<ul style="list-style-type: none">• Zamykanie pozycji netto• Odpowiedni skalibrowany model wyznaczania parametrów ryzyka (depozyt wstępny)• Wyrównanie do rynku (depozyt uzupełniający)• Wpłata na fundusz gwarancyjny• Procedury współpracy operacyjnej z TGE w sytuacjach awaryjnych• Zamykanie pozycji w ramach grup

Proces obsługi niewypłacalności – krok 5

Upłynnienie zabezpieczeń niepieniężnych

Kolejne kroki w scenariuszu	Straty	Stosowane elementy systemu zabezpieczeń IRGiT
<ul style="list-style-type: none">• Bank, który wystawił gwarancję bankową na 10 mln zł informuje IRGiT o braku możliwości realizacji gwarancji<ul style="list-style-type: none">✓ Ze względu na zastrzeżenia co do formy prawnej✓ Z powodu niewypłacalności banku• Zabezpieczenia w formie EUA i PMOZE_A wyceniane przez IRGiT na 50 mln zł udaje się sprzedać za 30 mln zł	<p style="text-align: center;">10 mln zł + 20 mln zł</p>	<ul style="list-style-type: none">• Wypracowany standard prawny w odniesieniu do dokumentacji w zakresie zabezpieczeń• Ocena ryzyka kredytowego banków komercyjnych• Model limitów dla zabezpieczeń• Procedury wyznaczania wskaźników redukcji dla EUA i PMOZE_A

Wyznaczenie i pokrycie strat

Pokrycie strat

Depozyty zabezpieczające
130 mln zł

Limit transakcyjny (wolne środki na rachunku)
20 mln zł

Depozyt dostawy
20 mln zł

Wpłata na Fundusz Gwarancyjny
10 mln zł

Łączne wpłaty: 180 mln zł

Łączna strata: 330 mln zł

**Strata do pokrycia z FG:
150 mln zł**

w tym

- największa w Polsce Grupa działająca na rynku energii: **40 mln zł**
- największa w Polsce Grupa działająca na rynku gazu: **25 mln zł**

Dziękuję za uwagę

E-mail: Lukasz.Goliszewski@irgit.pl

Telefon: +48223419820